ca in terra multorum: & ſimul in honorem propter victoriam ſede collocet ad dextram, ſedeatque Deus *ſuper ſedem ſanctam ſuam.*

Verſiones.

45 Senſus, quibus faveri poſsint expoſitiones, prompti in Litera, ac Verſiones affines; quæ ſingillatim ſiccine. *Deus ſedet ſuper ſedem ſantam ſuam.* Hieronym. *Super thronum ſanctum ſuum.* Syr. *Super thronum gloriæ ſuæ.* Hebr. Maluend. & Caietan. *Super ſolium ſanctitatis ſuæ.* Auguſtin. & Thom. *Super ſedem condignam ſanctitati.* Gregor. Magn. & Bernard. *Ad dexteram Patris.* Foleng. *Regnat in ſede.* Genebrard. *Sedet in Propitiatorio.* Rabbin. *In templo.* Accedamus ergo ad thronum gratiæ, ut miſericordiam invenire poſsimus, & ſimul conſedeamus cum Chriſto in cœleſtibus.

ADINATON EXEGETICUM.

Epilog ex curſ.

1. *Sedet ſuper ſedem ſanctam ſuam.* Dominus Ieſus, ad dexteram Patris: *Suam.* De nulloque alio, ſedente in cœlo, propria dicitur ſedes; quoniam cunctorum gloria ſedentium in throno felicitatis, ex virtute dumtaxàt elevati ſuper cœlos Salvatoris.

2. *Sedet ſuper ſedem.* Videtur neceſſarium. Aliter fiet ex regimine iudicium. Non obtinetur in munere, quod naturale ex ſedis ſuppoſitione: etenim quiſquis propter miniſterium, curam habet animarum; ſedem habet, ſed non ſedet.

3. *Sedet ſuper ſedem.* Innuitur vigilantiæ Præſidis integritas, & ſimul pravorum ſubditorum otioſitas, & curioſitati innata malignitas: ſiquidem ille ſedem habet, & non ſedet; & hi ſedent, & ſedem non habent; quoniam regunt, dum reguntur, ducti curioſitate, qui nequeunt regi.

4. *Sedet ſuper ſedem ſanctam ſuam.* Si *ſua*, & alij ſedent; ſedes erit, ſed non ſua: ſanctè congruit Prælato, ſedere in ſolio: ſedeſque ſignatur ſedenti in celſitudine throni; quippe non alius, niſi qui ſedem habet, debet ſedere: alioquin qui extendit gratiam; quamvis ſedeat, non ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam.

5. *Sedet ſuper ſedem ſanctam ſuam.* Sedes indicat poteſtatem in maieſtate regiminis. Sedens in ſede, miniſterium in regimen poteſtatis. Si ſimul unita, ſedes ſedentis profectò ſancta: textuſque ſedentem & ſuper ſedem deſignat; quippe ſuper ſedem non ſedet, qui ſedet tantùm ut ſedeat.

6. *Sedet ſuper ſedem.* Quippini, *ſedet in ſede*; ſed *Super*? Sedet in ſede, qui tantùm reſpicit ſedis maieſtatis faſtum. *Super ſedem*, qui ſedem habet in amorem ſubditorum: & dicitur *Super ſedem*, dum ſedis ſuperioris exponitur auctoramen; quoniam ultra excellentiam ſedis præ maieſtate, qui in maieſtate ſedis ſubditos regit amore.

7. *Sedet ſuper ſedem.* Quis non? Quiſquis deſiderat plus. Super ſedem ſanctè ſedet, qui præſenti honore gaudet: at qui fovet ambitionem inſatiabilem, ſedet nullatenùs ſuper ſedem: etenim in ipſa dignitate poſſeſſa, ſupra ſedem ſedens, quærit aliquid ſuprà.

8. *Sedet ſuper ſedem ſanctam ſuam.* *Super ſedem condignam.* Non ſedes condigna, ſi ſedentis nulla merita; quippe ſedes, ſed non ſua. Unde qui fulget meritorum maieſtate, ſedet ſplendore in ſede; igitur indignus throno, minimè ſedet, ſed ſedendo cadit.

DIDASCALIA PRIMA.

Sedes hominum gloriæ ex Chriſti glorioſa ſede.

1 ASCENDIT homo in cœlum, quia Chriſtus aperuit oſtium; uti diximus, *Tautolog.* 4. *Did.* 1. *n.* 11. Elevatus eſt Sol, atque radijs maieſtatis traxit inferiora ad ſe. Retorqueatur Manilius, 4. *Aſtron.* cap. 1. à v. 56.

Cùm benè compoſitis victor civilibus armis,
Iura togæ regeret, toties prædicta cavere
Vulnera non potuit: toto ſpectante ſenatu, Manil.
Indicium dextra retinens, nomenque cruore
Delevit proprio; poſſent ut vincere fata.
Quis tantum mutare poteſt ſine numine? Dic mi.
Ille etiam cœlo genitus, cœloque receptus.

Ex

Exprimitur hominum felicitas, & quid perfecerit Salvatoris claritas. Vulnera prædixit, quæ ſuſtinere voluit. Indicia etiam retinuit, dum victor mortis ſurrexit. Indicabant ſigna, quo poſſent homines vincere fata: igitur qui cœlo genitus, cœlo receptus in ſolium; hominibus ſervis fauſtè demonſtravit aſcenſum.

Chriſtus hominibus cœlos aperuit, iterque monſtravit.

Non ſolùm paradiſi (inquit Leo Pap. in *Aſcenſ. Domin.* ſerm. 1. cap. 4.) *poſſeſſores firmati ſumus; ſed etiam cœlorum ſuperna penetravimus: ampliora adepti per ineffabilem Chriſti gratiam, quàm per diaboli amiſeramus invidiam.* Sanè, deſtinamur ſuperiori cœlo, quos livor Luciferi eiecit è paradiſo. *Ego veni* (dixit Aſſertor N.) *ut* (homines) *vitam habeant, & abundantius habeant.* Signat genus humanum in primis parentibus à paradiſo expulſum. *Vides, quemadmodùm mors expulerat* (ait Ambroſ. in *Lucam*, lib. 9. *vita revocaverit*; ut vitam haberent, & abundantius haberent: quandoquidem eius in empyrium aſcenſione, non ſolùm revocati ſunt ad vitam, ſed tranſlati ſunt in gloriam.

Leo Pap

Ioann. 10. 10

Ambroſ

Plus contulit; quàm diabolus abſtulit.

2 Aperitur huius articuli ſcena in Alexandri Magni famigerata victoria. *Rex* (inſit Curtius, 5. *Hiſtor. Alexandr.* cap. 5.) *eodem loco quo hoſtium copias fuderat, caſtra communivit; cùm mirabile agmen, inter pauca fortunæ exempla memorandum, Regi occurrit. Captivi erant Græci, quos Perſæ vario ſuppliciorum modo adfecerant. Alios pedibus, quoſdam manibus, auribuſque amputatis, inutiſque barbararum litterarum notis, in longum ſui ludibrium reſervaverant: & cùm ſe alienæ ditionis eſſe cernerent, volentes Regi occurrere, non probibuerant. Inuſitata ſimulacra, non homines videbantur*; nec quicquam in illis præter vocem *poterat cognoſci. Rex abſterſis lachrymis, bonum habere animum, iubet, viſuruſque patriam, redituruſque ad Penates; quibus nihil patria charius eſt, eius beneficio uſuros.* Addit Plutarch. in eo: *Iovem Gratiæ, & Soterem appellantes.* Specimen obijcitur noſtræ felicitatis & feſtivitatis, ex aſcenſione mundi per victoriam Salvatoris. Eo loco, quo copias Luciferi (ſub eius tyrannide genere humano gemente) glorioſè vicerat, detrudens in terræ viſcera, collocavit in triumphum inclyta caſtra; quia de Sion exivit lex & verbum Domini de Ieruſalem. Occurrerunt captivi, alij manibus, alij pedibus mutili, fœdique litterarum inſcriptione; ut conſtaret, cuius ſervi. Mirabile truculentiæ exemplum, & inter pauca quæ fortunæ iracundæ, memorandum: equidem per tyrannorum ſupplicia, deformia hominum videbantur ſimulacra. Lachrymis abſterſis (quia vicit Dominus cum clamore valido & lachrymis) qui venit ut mederetur contritis, prædicare captivis indulgentiam, clauſis apertionem, & cæcis viſum, dimittere confractos in remiſsionem, prædicare annum Domini acceptum, & diem retributionis (ut dicitur, *Iſai.* 61. à 2. & *Luc.* 4. à 18.) opere complevit, quod promiſit: igitur ut gratia pateret ex triumpho; in latrone dixit generi humano: *Hodie mecum eris in paradiſo.* Iam enim homines vitam habent, dum in paradiſum, è quo egreſsi reſtituti. Vità gaudent: verùm ut abundantius, uti dixerat, haberent, & ſummam felicitatem; expectavit mirabilem aſcenſionem: in qua quidem non ſolùm captivos duxit in patriam, ſed in paradiſi admirabilem gloriam. Appoſitè, etſi aliò, *lib.* 2. *Hiſtor.* ait Iuſtinus; *Omnem impetum belli in hoſtes convertit. Nunc verò quæ pro amicis non modò ultrà ſpem gerendi, verumetiam ultra geſti fidem perfecta ſunt; operaque & effectu maiora, quàm voto fuere.* Relucet N. Salvatoris gratia. Redeundi in patriam erant hominum vota: effectuque maiora deſiderantibus reddita; quippequàm datum eſt cœlum, cupientibus paradiſum. *Amici in beneficium divinanda eſt cuiuſcumque voluntas*: inquit Eraſmus ex Seneca, in huius *Sentent.* Placebat hominibus Paradiſi ſtatio, quippe primæ felicitatis liberalis reſtitutio. Maiorem gratiam expectare non audebant, quantumvis deſiderabant: verùm cùm voluntas divinanda in beneficium; homines exules Chriſtus tranſtulit ſecum in cœlum. Dixit ergo tunc felix humana natura, dum vidit dona:

Symbolū Aſcenſionis eius triūphantis.

Q. Curt.

Plutarch.

Eius prodigioſa Chariſmata.

Luc. 23. 43.

Iuſtin.

Senec.

Pro paradiſo homo collocatur in cœlo.

Summa votorum attigi.
Nunc mihi ſumma licet contingere ſidera plantis.

Id. Tyeſt. v. 186.

Propert 1. 8. v. 43.

3 Excellentiam ergo liberaſitatis Salvatoris, in ſublimitatem humani generis, expreſsit graphicè Paulus. Facta ergo in aſcenſione Chriſti, hominis huiuſmodi aſſumptio (ait) *Secundum divitias gratiæ eius, quæ ſuperabundavit in nobis, ut notum faceret nobis ſacramentum voluntatis ſuæ.* Meritam ſupplicum excedit & vota Salvatoris gratia: diciturque arcanum voluntatis ſuæ, quod gaudium noſtræ; etenim eius voluntas nobis conceſsit optabilem beatitudinem, iuxta noſtram voluntatem. In nobis eius rutilabat ſplendor gra-

Epheſ. 1 à 7.

Tunc oſtenſæ gratiæ divitiæ.

gratiæ, in qua latebant divitiæ. Verùm quæ divitiæ gratiæ? In eius aſcenſione collatio gloriæ; quæ ex honore Patris cœleſtis, etiam ſuperabundavit in nobis. Morte Chriſti gratia viſa: reſurrectione abundantia; quippe iam in delicijs paradiſi, qui pridem ſub iugo diaboli. Huc tendere poterant homines, & huiuſcemodi felicitatem optare. Reſtant in gratia divitiæ, quæ ſuperabundantiam gratiæ exprimerent, ubi æternà homines felicitate gauderent: & gratia abundanti (reſurrectione) conceſsà, in Aſcenſione ſignatur gratiæ ſuperabundantia; quoniam per eius ſuper æthera aſcenſum, homines quos ſecum traxit elevavit in Olympum. Iam non hoſpites & advenæ, ſei Dei domeſtici: igitur per ſpectabilem Aſcenſionis triumphum, in conſortium evexit Angelorum. Inſtauravit omnia quæ in cœlis, & quæ in terra, dum plenitudine temporis conceſſa hominibus gratiæ ſuperabundantia; ut vitam haberent, & abundantius haberent: etenim dum illi à Patre in gloria collatus thronus, conſedere nos fecit & in cœleſtibus.

4 Magna gloria terrenæ Ieruſalem, atque eius civibus, quando Rex Ægypti conſtitutus Philadelphus. Pater cepit, atque dolo Ieroſolymam occupavit, quin urbs reſiſteret; quippe cives in otio ſacrorum gratià, propenſi in tyranni obſequia, ob quæ tracti extra ſolum patrium, miſeri gemebant exilium. Venit ergo tempus, quo translatione legis ianua pateſceret libertatis: Philadelphuſque cùm eis miſereretur; & interrogaret, quo maximo beneficio in legis gratiam afficere poſſet; dictum ab amicis: *Redde eis patriam, ut in natali ſolo liceat eis vitam exigere.* Conſilium placuit, & ut eximiè gratiam perficeret; cunctos ſervos pretio emit, etiam infantes & lactentes, quorum *ſinguli redemptis centum viginti drachmis. Expenſis in redemptionem quadrigentis ſexaginta talentis, & etiam pro infantibus, quaſi Regis edictum etiam hos complecteretur.* Ita Ioſeph. 12. *Antiq.* cap. 2. Hos enim miſit vel remiſit in patriam, additque inſignem pretioſiſsimam coronam (ſubdit idem) *cuius per circuitum omne genus fructuum, dependentibus racemis & ſpicis emergentibus, & malis punicis inſertis: quæ omnia conſtabant è lapillis & auuro revinctis::. Labrum verò in orbem ornatum erat lilijs & floribus, atque implexis inter ſe palmitibus, ubas ferentibus.* Fuſiùs agemus in *Ephemer.* 7. Auguſt. à num. 7. Elucet articulo populi captivi libertas; ſed per Chriſtum ampliùs claruit ſuperata vetuſtas. Canit Crucius in Pſalm. 84.

In quo gratia, gratiæ abundantia & ſuperabundantia.

Ioſeph.

Idem.

Symbolũ libertatis hominũ per Chriſtum.

Crucius

Conſpicienda tui quàm ſunt tentoria templi!
Quæ poſſunt, Dominum ſingula voce canunt.

5 Plantaverat Dominus paradiſum à principio, in quo poſuit hominem, quem formaverat. Ibi uti in feliciore degebat patria, ut ſervata iuſtitià transferretur in meliora. Tyrannus torvè aſpexit, & percitus corde invidit; quippe in loco deliciarum homo occupabat, quam ille felicitatem propter ſuperbiam amiſerat. Hæc ad dolum ſoliloquia, uti deſcribit Alcimus Avitus, *Geneſeos*, lib. 2. à v. 110.

Hæc mihi deiecto tantùm ſolatia reſtant:
Si nequeo clauſos iterùm conſcendere cœlos;
His quoque claudentur. Levius cecidiſſe putandum eſt,
Si nova perdatur ſimili ſubſtantia caſu.
Sit comes excidij, ſubeat conſortia pœnæ.
Sed ne difficicilis fallendi cauſa putetur;
Hæc monſtranda via eſt, dudum quam ſæpe cucurri,
In pronum lapſus. Quæ me iactantia cœlo
Expulit, hæc hominem paradiſi è limine pellat.

Alc. Avit.

Soliloquia dæmonis in exterminium dæmonis.

Ita erga præut cogitaverat, inſtruxit dolum, hominemque ſibi mancipavit uti ſervum, expellens è patria, ut gemeret preſſus doloribus in terra aliena; ſimulque eius univerſa propago, quia cuncti ſauciati in uno: etenim morti pœniſque obſtrixerat, quippequàm totam ſtirpem læſà radice viciaverat. Venit tempus, quo lex transferenda in gratiam, & homines reſtituendi in libertatem antiquam. Haud quibat fieri ſine ſatisfactione; Chriſtuſque homines emit & redemit ſuo ſanguine, extructo triumpho, tyranno victo, & grege redempto, pretioſiorem gemmis auroque, mittens in cœli templum coronam; cùm illuc induceret univerſam captivitatem redemptam. Iam didicit cœlum portare *hominem* (inquit Auguſtin. in *Aſcenſ. Domin.* ſerm. 5.) *Ecce iam porta patet, quam clauſerat Adam. Clauſtrum quod cœlo iniquitas infixerat, reparatum eſt.* Quod clauſum dœmoni, nequaquàm hominibus clauſum: etenim aſcendente Chriſto in cœlum, oſtium poteſtate aperuit, & cum illo in gloriam homò redemptus intravit. Manil. d. lib. 5. à v. 8.

Libertate ex lege gratiæ porta manifeſta gloriæ.

Auguſt.

Et properare viam, mundum iubet: omnia circum,

Si-

Manil.

Sidera vectatum toto decurrere cœlo,
Cùm ſemel ætherios iuſſus conſcendere currus,
Summum continget ſua per faſtigia culmē.
Conſtituit magni quondàm fabricator, Olympi

6 Tunc igitur humano generi gaudium, quia à gaudio expulſus, qui expulerat, & ſervus factus, qui in ſervitutem preſſerat: quandoquidem amiſſam recuperavit libertatem, dum exactor detruſus in æternam ſervitutem. Seneca:

Senec. Hercules Oet. v. 350. & 675.

Felix patet quicumque quos odit, premit,
Et flammas paſcit. Nec felix ſibi videtur
Niſi felices cecidiſſe videat. Magnus,
Qui regna miſeris donat, & celſis rapit.

Fortuna (ait idem præfat. in lib. 3. *Natur. qq.*) *neſcit quieſcere. Gaudet lætis triſtia ſubſtituere, & utraque miſcere. Itaque in ſecundis nemo confidat: in adverſis nemo deficiat. Alternæ ſunt vices rerum. Quid exultas? Iſta quibus veheris in ſummum, neſcis ubi te relictura ſunt: habent ſuum, non tuum finem. Quid iaces? Ad immum delatus es: tunc eſt ſurgendi locus. In melius adverſa, in deterius optata flectuntur.* Sic deſivit dæmonis exultatio: fertur in triumpho. Canit ipſe, Hercule victore, domita cervice Cerberi, à v. 49.

Ferturis triumpho diabolus ut captus

Idem.

Fœdus umbrarum perit.
Vidi nocte diſcuſſa inferu,
Et Dite domito, ſpolia iactantem patri.
Victum vinctum oppreſſum trahit
Ipſum catenis, Ereboque capto potitur.
Sacra diræ mortis in aperto iacent.
Sed ille rupto carcere umbrarum, florens
De me triumphat: atrum ducit canem.
Summa occupat, qui vicit ima.
Poſſe cœlum viribus vinci ſuis,
Didicit ferendo. Subdidit mundo caput.

Idem.

Elucet Salvatoris gratià, quod finxit Græcia: igitur qui homines truculentus captivaverat, duxit captivum, & captivos redemptos introduxit in cœlum.

Et homo in curru

7 Reductio captivorum quos abduxit Nabuchus è terra promiſsionis; ſymbolum præſcribitur à Davide libertatis eorum, quos abduxerat dæmon è delicioſo paradiſo voluptatis. Patet in nomine expreſſo *Iehova*. Ita igitur Hebr. & Maluenda: *Cùm Dominus Iehova reduxerit multitudinem captivorum, implebitur gaudio os noſtrum & acclamatione. Magnalia & ſtupenda faciet.* Genebr. *Magna & ingentia. Magnam & inſperatam ſalutem.* Unde ergo in Salvatoris Aſcenſione, non ſolùm magna facta, ſed & magnifica; ut acclamatione vel inter ipſa miracula ſint prodigia? Magnum ſanè, captivos redimere, quippe magnum eximere à vexatione: verùm maius, redimere proprio ſanguine. Magna gratia captivorum libertas; ſed maior gratiæ ſpecioſitas: in donoque Soter N. non ſolùm dicitur magnus, ſed inter ſtupenda magnificus; quippe in gloriam aſcendens, queis dederat libertatem, conceſsit & beatitudinem. *Ut mirabilior fieret gratia*: ſubdit Leo, d. *ſerm.* 2. cap. 1. Felices erant è captivitate educti, libertate donati, tyrannidis immunes, vexationis expertes; verùm felicitatem complet, ſi inimicus per quem ceciderant, caderet. Felix qui draconem premit, in ludibrium educit, paſcere flammas facit, iacentem videt, haberque ſub pedibus, cuius ſub pedibus iacuit. Illud magnum, hoc magnificum: ſummèque Chriſtus magnificatur, dum libera humana natura ab illo in cœlum reducitur; quoniam in hominum complacentiam, atque felicitatem pleniſsimam, per eius in cœleſtia elevationem oſtendit eis captivam captivitatem. Depoſuit potentes de ſede, & exaltavit humiles. Regna dedit miſeris, celſis rapuit: diaboluſque (ut inquit Plautus in *Ruden.* Act. 4. ſcen. 7. v. 33.

Pſ. 25. 2

Hebr. Maluéd

Genebr

Chriſtus non ſolũ contulit libertatẽ ſed beatitudinẽ.

Leo Papa.

Unde eius gratia magnificat.

Dum prædam habere ſe cenſeret,
Interim præda ipſus eſt.

Plaut.

8 Hinc Pſalmographus inſit: *Elevata eſt magnificentia tua ſuper cœlos.* Magna ſanè gloria Domini; ſed ſuper cœlos magnifica: etenim quos in tartara duxit diabolus captivos per primam culpam; reduxit feſtivè in patriam. Magna gratia, gratia in libertatem conceſſa: gloria per gratiam magnifica: & ſuper cœlos magnificatur gloria Chriſti, ſimul cum illo natura humanà aſcendente; quoniam omninò magnificum, tantæ victoriæ trophæum; exaltare ſuper ſidera homines, quos ſupplantatione in tartarà æſtus impulerat dæmonis. Gloriabatur diabolus ſua fraude deceptum hominem, divinis caruiſſe muneribus, & immortalitatis dote nudatum, duram mortis ſubijſſe ſententiam, ſeque in malis ſuis quoddam de prævaricatoris conſortio inveniſſe ſolatium; quippe utrique clauſum cœlum. Mentita eſt iniquitas ſibi, Chriſto in cœlum aſcendente: igitur diabolus qui in barathro iacet, hominem quem excluſerat in cœlo vidit. Illi tantùm clauſi, homini aperti; quia culpa extincta Redemptoris morte. Per lytrum conceſſa eſt gratia, & etiam cœlo reconciliata natura, ut videret cœlos apertos, & æthera pervia, quæ

Pſ. 8. 2

occlu-

occluſerat primà culpa: tuncque Chriſti gratia elata magnificentia: quoniam pro carcere homini conceſsit omnimodam libertatem, pro infirmitate virtutem, pro ærumna felicitatem, pro averſione gratiam, pro vulneribus victoriam, lauream pro catenis, coronam pro vinculis, pro exilio patriam, & pro lachrymis fuſis immarceſcibilem gloriam. Gratia Chriſti magnifica ſanè in cœlis; igitur ut in *Captiv.* ait Plautus, Act. 2. ſcen. 2. v. 108.

In aſcenſione illis multiplicia dona.

Plaut.

Eſt gratia gravida donis.

9 At quomodò nos aſcenſione Chriſti in cœlo; ubi gemibundi in hoc miſero mundo! *Quia Domini eſt aſſumptio noſtra.* Glorificantur membra corporis, dum refulget gloria capitis: igitur cum ab illo humana caro eſt aſſumpta; noſtra profectò elevata ſuper æthera. Demonſtrat fide David. *Exaltare Domine* (optat) *in virtute tua: cantabimus & pſallemus virtutes tuas.* Quare ergo exoptat Chriſtum ad cœlos exaltari, & in propria virtute, cantatque exaltationis virtutem, & tacet mirabilem Salvatoris exaltationem? *Ut oſtendat, quantus ſit, & quantum valeat*: ſubdit Maluenda. Quantus ſit, in exaltatione: quantum valeat, in virtute; quo propter mirificum opus, reſultet in plauſum melos. Pende verborum emphaſim. In Salvatoris elevatione ſuper æthera (in qua tota generis humani gloria) eſt elevatio virtutis, & virtus elevationis. Propria virtute Chriſtus in cœlum ſcandit, & ſuper omnia in cœleſtibus eminet, ſuum demonſtrans civibus triumphum, & etiam hominum. Si tantùm in Aſcenſione diceretur exaltatio; eſſet exaltatio ſibi: ſi virtus exaltationis, & ſibi & homini: & cùm Dominus ſit in cœlum exaltatus, tantùm laudatur exaltationis virtus; quippe hominibus datur exaltatio in cœlis, ex virtute mirifica eiuſdem exaltationis.

Pſalm. 88. 29.

Pſalm. 20. 14.

Maluéd

Quæ Chriſti in aſcenſione exaltatio, & virtus exaltationis

Victricia caſtra laborant:
Decorant mundum, exornant amictu.
Cuius divina poteſtas, credas, ex æthere lapſa.

Claud *Probin* à v. 137. & 192.

Cùm Domini ſit aſſumptio noſtra, noſtræ aſſumptionis in illo plauditur cauſa: etenim eius in exaltatione ſignatur gloria; quia per illum ex virtute gaudet humana natura. Venantius Fortunatus, *lib.* 3. v. 86.

——Poſt tartara carne reſumptà,
Belliger ad cœlos ampla trophæa refert.
Fulgenteſque animas veſtis quoque candida ſignat,
Et grege de niveo gaudia paſtor habet.

Venant.

Eſt in triumpho virtus & exaltatio. Virtus capitis, exaltatio utriuſque, ſcilicèt Redemptoris & generis humani, aſſumpta & reſumpta carne: illiuſque plaudit Pſaltes elevationis virtutem, dum eius miramur novam ſuper cœlos inſignem elevationem; quippequàm virtute ſedentis ad Patris dextram, homines ſursùm elati fauſtè venerunt in gloriam.

10 Noſtra Tautologia occurrit. *Deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam*; quia Dominus, in cœlo ſedes eius. Cur eius dicitur ſedes, dum de hominibus in cœlo, dicitur *Sedere in ſedibus ſuis*? Habent ſedes ex virtute, quam Chriſtus poſsidet exaltatione: ſedium habent vſum, cùm ſit Salvatoris præmium: ſolaque Chriſti ſedes in cœlo dicitur propria, dum humana natura etiam elevatur ad æthera; quoniam homo in cœlo ſedem feliciter habet, eò quòd Chriſtus uti caput iure in cœleſtibus ſedet. Quia Dominus, in cœlo ſedes eius: ex exaltatione virtutis, ſi eius ſedes, etiam nobis: quadoquidem dum ille fruitur ſede inſigni maieſtatis, & nos gaudemus maieſtate ſedis. Dicit contextus. Aſcendit ergo Chriſtus in iubilatione, & Dominus in voce tubæ. Sedit ſuper ſedem ſanctam ſuam, homines invitans in gloriam, quæ effulſit in eis; *quoniam Dij fortes terræ vehementer elevati ſunt.* Quinam hi fortes, in quibus rutilat ſpecies divinitatis? *Iuſti qui verè Reges* (inquit Beda in *Luc.* cap. 43.) *& Reges magni.* Genebrard. hìc: *Magnates, homines divini.* Unde ergo iuſti, qui Reges terre, regni cœleſtis magnates, non ſolùm elevati, ſed elevati nimis? Ex elevatione Salvatoris. Elevatio illorum fuit, ubi ex reatu contracto per originalem culpam, exaltati ſunt ad gratiam. Provectio inſignis, eductio illorum de Limbi tenebris cæcis: gratiam enim perceperunt ſuper gratiam, laudantes Vindicis Servatoris magnificentiam. Hinc Venantius, quo dudùm, à v. 83.

Pſalm. 46. 9.

Apocal. 11. 16.

In eius in cœlos elevatione homines non ſolù elevati, ſed ſummè.

V. 10.

Beda.

Genebr.

Eripit innumerum populum de carcere mortis:
Et ſequitur liber, quò ſuus Auctor adit.
Evomit abſorptam trepidè fera bellua plebem:
Et de fauce lupi ſubtrahit Agnus oves.

Venant

11 Necdùm exhauſtus chariſmatum theſaurus, quæ amor Chriſti in humanum cupiebat expendere genus, addens gratijs collatis prodigia, & miraculis magnalia mirabiliora; ut nimis exaltarentur verſus olympum, quos uſque in tartara depreſ-

ſerat dæmon: dicunturque iurè non ſolùm elevati, ſed nimis, dum Salvator gloriosè, ſedet ad dexteram Patris; quoniam ubi Chriſtus humanitatis aſſumptæ ſuſcepit exaltationem, per illum in ſempiternum obtinuerunt beatitudinem

Id. ibid.

——Ecce tui radiat pars maxima triumphi

Ad alia, ut valdè ſint elevati, gratia & gloria extenditur Chriſti, de quo *Tom.* ſeq. *T.* 4. *Didaſc.* 2. equidem glorificata anima, ut plenifsimè humana in cœlis illuſtretur natura; non ſolùm fulgebit viſione divinitatis, ſed etiam gloria & immortalitate corruptibilis corporis. Hoc patet glorificationis ſpeculum, in quo relucet hominum ſpes in gaudium. Damaſus in eius *Aſcenſion.* v. 1. ſuccinit:

Quæ tùc in homine gloria completa

Damaſc

Ut vitam doceat credentibus eſſe futuram;
Ad ſedem propriam Deus exule morte, reſurgit.

12 Delirium Lucretio placuit, ex quo gloria noſtra nitet. Negat enim in eodem cœlorum loco poſſe eſſe homines, & Numinis ſedes. Ita utique ogganit, ruditque ſimul, *lib.* 5. de *Rerum natur.* à v. 147.

Illud item non eſt, ut poſsis credere, ſedes
Eſſe Deum ſanctas in mundi partibus ullis.
Quare ergo ſedes noſtris quoque ſedibus eſſe
Diſsimiles debent.
Dicere porrò hominũ causà voluiſſe parare
Præclaram mundi naturam, propterèaque
Id laudabile opus Divum laudare decere,
Æternumque putare, atque immortale futurum;
Nec fas eſſe, Deum quod ſit ratione venuſtà,
Gentibus humanis fundatum perpetuo ævo,
Solicitare ſuis ullam de ſedibus unquàm.
Deſipere eſt.
Quid potuit novitate amorem accendere tali?

Lucret.

Ferè idem Cicero, lib. 1. de *Natur. Deor.* Cùm illuc non ingreſſuri, ſedes hominibus in cœlis negarunt cæci. Haud quod illi ingenitum, condecens cogitarunt de Dei amore. Parva, quæ illis videntur impoſsibilia. Sedes in cœlo, quid exiguum dilectioni. Facti, quod plus, divinæ ſcilicèt conſortes naturæ; haud per quid vel morale, vel extrinſecum; ſed prout eſt ens à ſe infinitum, & illimitatum. Hoc opus cœlorum inſigne, hominum causà, certum, voluiſſe parare. Magna quæ hominum videntur, quia habitat Numen in altis? Ibi ſederunt, & ſederunt ſedes. Ibi ergo ſederunt in ſedibus ſuis. Quorum pedes ſtantes erant in atrijs templi, proceſſerunt gaudentes in domum Domini. Quia etiã illis & in cœleſtibus erat thronus, illuc enim aſcenderunt tribus & tribus. Quæ, inquires, amorem in ſedes poterat accendere novitas? Amoris intenſi charitas. Chriſtus aſcendit in cœlum, ſed ut hominibus præpararet locum.

Simul in Chriſto homo aſcendit.

13 Expreſsit Daniel & gloriam & gratiæ magnificentiam. *Aſpiciebam* (inquit) *donec throni poſiti ſunt, & Antiquus dierum* (Hieronym. *Chriſtus Dominus*) *ſedit: thronus eius flammæ ignis.* Pererius: *Summæ claritatis.* Thronus & throni? Utique, ut qui in cœlum aſſumpti ſederent cum maieſtate. Gloria namque pretioſa ſedere in throno: præſtantior quod ſit in cœlo: & cùm aſcendiſſet Chriſtus exponuntur throni & ſingularis thronus, & ſymbolum humanæ felicitatis, in æternæ fruitionem beatitudinis: igitur ſolùm non habet maieſtatis ſedem, ſed ibi & ubi etiam ſedem habet Numen. Fas eſt dicere, gentibus humanis meditanter cœlum extructum: illis faſtigium Chriſti aſcenſione conceſſum: etenim divini magnitudine amoris; Deus & homo nequaquàm habent diſsimiles ſedes. *Glorioſa hæc regni inſignia: Qualis ille ſedit? Thronus unus & plures throni*: ſubdit Rupert. hic *cap.* 13. Unus & plures throni, regni cœleſtis glorioſa inſignia. Obijcitur in viſione ſedium maieſtatis cauſa. Unus thronus ſanè Chriſti: dum plures, naturæ humanæ, in quibus fulget qualis ille ſedet: cùm enim ille aſcenderet ut aſcenderent homines, in mirificas ſedes æternæ felicitatis; in cœlo nacti ſunt thronum, ſimulatque Salvator fauſtè tranſivit in cœlum. Viſi ſunt, iter cum Chriſto verſus æthera carpere.

Dan. 7. 9.

Sedet humanum genus ibi & ubi ſedet Chriſtus.

Rupert

Cœlumque ſupra veſtigia ferre.

Venant. d.

14 Ex Manilio refert Plinius *lib.* 10. *cap.* 2. reverſionem ſiderum & converſionem, cum earum ſignificatione, fieri naſcente Phœnice. *Hoc autem circa meridiem incipere, quo die Signum Arietis Sol intraverit.* Noſtra feſtivitas elucet, Phœnice in gloriam reviviſcente. Arietem ingrediente Sole, & meridiano tempore; converſione factà, in hominum iam natura glorioſa: quandoquidem Chriſto Sole aſcendente in Empyrium, ita genus humanum ſplendore renovatum; ut per eius virtutem Aſcenſionis, ut ſtellæ in perpetuas refulgeant æternitates. Servus enim fert coronam in curru Chriſti triumphantis. In Romanorum pompis *captivi, ſervitute exempti, & libertate donati ſequebantur pileati*; ait Alexander Neapolit.

Plin.

Quo tempore & quomodò in Chriſto ſignata noſtra glorificatio?

Alex. Neapol.

lib. 6. cap. 6. Plutarch. in *Flamin.* & Valer. Maxim. *lib. 5. cap. 2.* Etiam aliquot catenarum tractus portabantur à captivitate redemptis, cum palmarum ramis. Panvin. de *Triumph.* cap. 10. Si palmæ victoriæ inſignia, & captivitatis ferrea catena; ſimul in Chriſti triumphum arcanum ſignant myſterium; quandoquidem qui comitabantur ut ſoluti Chriſti triumphum, procedebant arctè vincti gratis vinculis gratiarum. Ad rem Claudian. in Probini *panegyr.* à v. 42.

Hic nō divitias nigrātibus abdidit antris,
Nec tenebris damnavit opes: ſed largior imbre,
Claud. *Sueverat innumeras hominum ditare catervas:*
Quippe velut denſo currentia munera nimbo,
Cernere ſemper erat: populis undare Penates:
Aſſiduos intrare inopes: remeare beatos.

Pſalm. 68. 34. 15 Intelligitur modò illud arcanum, per Pſalmiſtam expreſſum; videlicèt: *Vinctos ſuos deſpexit.* Chriſtus ligatos à diabolo ſolvit, poſt ſolutionem & libertatem non vinxit: dicitque David de Chriſto triumphante, minime deſpexiſſe vinctos ſuos, quos pridem vinxerat diabolus; quoniam cuncta corda catenarum ſoſpitum & expertum, in cœlum vadens conſtrixit captivitate gratiarum. Hinc idem ubi ſuprà: *Convertere Domine captivitatem noſtram.* Potiti, qui capti, voto, in Chriſti triumpho; cùm ſingulari gloriâ eſt converſa captivitas: etenim chariſmatibus facti vincti ſui, qui in tenebris fuerant diaboli. Hebr. *Convertere captivam abductionem noſtrâm.* Ubi maior libertas, meditanter exponitur optabilior captivitas; quippe Chriſtus per gratias dulciores liberis excogitavit catenas. Dicat ergo Redemptori humana propago capta, captiva, & libera ſequens triumphum:

Chriſtus tunc vinxit, quos ſolvit, & quomodo? — Pſalm. 125. 4. — Hebr. — *Simul captivitas & libertas.*

Ovi. 12. *Metam.* fab. 6. *Salida mihi gratia tecum.*

DIDASCALIA II.

Alienum regimen, ſummum gravamen.

Plaut. 1 FACILE *eſt imperium in bonis:* ait Plautus in *Milit.* Act. 3. ſcen. 1. v. 17. Verùm ſi non boni, non metuentes, ſed me[illegible]ndi. Perverſi difficilè corriguntur, vel correpti; quippe quam vulnera exulcerantur dolore: totuſque annisus in medicinam doloris, haud in curationem vulneris: etenim in ultionem quaſi ab offenſis technæ & technæ diſponuntur, inſanientes in medicum, à quo correptione ſanantur. *Peſſimus quiſque aſperrimè rectorem patitur:* inquit Saluſtius, de *Reipub. ordin.* ad Cæſarem. Appetit extra leges inolitam libertatem; & ſub rectore ægrè fert exolitam ſervitutem. Unde cùm iraſcantur, ex quo miteſcunt; cum phreneticis effrenibus, parcendum ſtimulis, & fortiùs utendum loris: equidem dumtaxàt per percuſsionis, ictuſque prudentis pœnam, in ordinis dulcem reducuntur harmoniam. In huiuſmodi propoſitum pro ſpeculo citharam depingit Saavedra in *Idea Princip.* ſymbol. 61. cum epigraphe: *Maiora minoribus conſonant.* Verùm grave, perficere, quomodò conſonent. Solorzanus, *Emblem.* 71. pro regimine ac eius forma uſus eſt lyra, ſuccinitque:

Saluſt. — *Difficile, pravos reducere in ordinem.* — Saaved.

Et Fidicen citharam promptam modulatur ad aurem,
Solorz. *Nec tamen abrumpit, vox licèt una cadat.*

Utiquè, ſi ducuntur ordine, rigore, vel ſuavitate: cæterùm ſi ſic vel ſic obedire pravâ duritiâ reſiſtunt; in ordinem reducendi, licèt rumpantur. In cithara objicitur modus, quo à Principe compeſcatur diſſonans moribus ſubditus. Hinc Petra-Sancta citharæ ſociavit gladium, & ſacrum lituum in ſonum. Gladium, in immedicabile vulnus propter putredinem; baculum, in aberrantium directionem; *ut ex religione* (inſit lib. 6. *Symbol. heroic.*) *ac iuſtitiâ, veluti ex gravi ſono & acuto, temperet quiſque gratam regiminis optimi harmoniam.* Sic enim qui ex ſubditis, quaſi ex fidibus, aptat regiminis inſtrumentum;

Petra Sancta.

Horat *Art.* v. 343. *Omne tulit punctum.*

2 Monet Bernardus zelo religionis, ut his dotibus formetur perfectus Præſes. *Virtus ſiquidem diſcretionis* (ait ſerm. 23. in *Cantic.* num. 10.) *abſque charitatis fervore iacet: & fervor vehemens abſque diſcretionis temperamento præcipitat. Ideò laudabilis, cui neutrum deeſt. Ergo taliter oportet eſſe moratum, qui præeſt. Optimum in moribus dixerim, & ſummam diſciplinæ huius perfectè apprehendiſſe; qui in nullo prorsùs aut reſiſtat prioribus, aut invideat paribus, aut ſubiectis vel deſinat in cura, vel in ſuperbia præſit, prælatis obediens, ſocijs congruens, ſubditis utiliter condeſcendens; quod quidem perfectionis inſigne.*

Bernar. *Conditio egregiè regentium.*

Aliter nec haberet pedum in directionem, neque gladium in crimen, rumperetùrque cithara cum ordinis diſſonantia. Non eſſet in cithara, ſi fides non haberent propria loca, ſecundum diſtinctionem & originem, prioritatem, & poſterioritatem; igitur ordo rerum eſt ex diverſitate formarum, in multitudine rerum. At quid, ſi ut ſuccinit Horatius, quò dudùm, v. 348.

Horat. *Nam neque chorda ſonum reddit, quem vult manus & mens,*
Poſcentique gravem perſepe remittit acutum:

Ars citharæ docet. Has, ſi oportet, Fidicem chordas ferit: alias ſine pulſu tranſit: igitur ſi omnes percuteret, pro muſica ac modulis, horridè obtruderet aures.

Similis citharœdo, & quare

Idem. *Ridetur, chorda qui ſemper aberrat eadem.*

Qui dexter in melodiam modò percutit, modò remittit; ut illius imitatione eluceat quid agendum in ſubditorum regimine: qua de cauſa de Præſidibus optimis dicitur: *Habentes citharas Dei.* Dei ergo ſunt, & ſonus ſine percuſsione non fit: verùm tantùm chordæ tactæ percutiuntur, quæ ſub citharœdi digitis non humiliantur: equidem non eſt ad contentum, regiminis ordo, quòd iuſtus percutiatur cum impio: nec quòd ſine ictu chorda tranſeat profeſſa tenacitatem; donec digitis ſubiecta, humilis reducatur in ordinem. Ita quaſi in cithara, conveniunt erga fides ſuavitas & ſeveritas è manu Præſidis. Qui ſubditi non tangantur: elatæ dumtaxàt chordæ in cithara percutiuntur: equidem lyricinis Præſidis munus;

Apoc. 15. 2.

Virg. 6. *Æneid.* v. 853. *Parcere ſubiectis, & debellare ſuperbos.*

3 Hìc opus & labor, quia cùm incertæ ſint providentiæ noſtræ; multoties fides citharæ, dum temperantur, non percuſsione, ſed quia putridæ, rumpuntur: & quò pedetentim proceditur, levique manu corrupta chorda tractatur; reſilit, reſiliens reſonat, imò diſſonat, & aliorum ordinem crepitu turbat, ſpargens ſono ſuſurri (quia iam ad nihilum utilis) propriam non eſſe putredinem; ſed citharœdi imprudentem, graviſsimam percuſſionem. Quid, ſi invenitur, qui credat. Ipſe citharam aſſumat. Exivit Aſſertor N. è Prætorio, *baiulans ſibi crucem. Sibi.* Factus eſt principatus ſuper humerum eius, & tunc novit, quantum onus: ſibique ſumpſit; quippe ſolus experitur, qui pondus tollit. *Sibi*, cui virga directionis pondere crucis; portans propter principatum graviſsimum lignum, ut tolleret ab humeris ſubditorum: quorum riſui deſerviebat, quia illorum nullus portabat, nec portare quibat. *Sibi.* Ecce homo ſub poteſtate conſtitutus. Probat onus. Si crux ſibi, pater conſtitutus ſub poteſtate: etenim quamvis doleat, Superiori neceſſarium, ferre crucem ſubditorum. *Baiulans ſibi crucem exivit*, ut ex commiſſo munere exiret feliciter cum honore: igitur ignominiosè exit, qui quærit tantùm honorem, atque repellit dignitatis crucem: Chriſtuſque ſub poteſtate ſibi ſumit graviſsimum crucis lignum; ut qui florent dignitate, figant lumina in exemplum. *Nemo deſiderat rectam Rempublicam, ſed Rempublicam gerere:* inquit Clemens Alexandr. 7. *Stromat.* cap. 4. Honorem deſiderat, verùm onus haud ſupportat; cum iuxta Senecam 1. de *Clement.* cap. 19. aſsiduis bonitatis argumentis, labore muneris debeat probare, *non Rempublicam ſuam eſſe, ſed ſe Reipublicæ.* Onus ſubditorum eſt cura Præſidum, quippe ab ipſis levandum: Chriſtuſque ſibi ſumit illorum crucem, dum accepit regimen; quia minimè poſſunt ſolvi vincula obedientium, vel non obedientium, ſi à Præſide proijciatur iugum ipſorum.

Onus regiminis neſcit, qui non tollit. — Ioann. 19. 17. — *Onus ad ſubditus, gravat Prælatos* — Clem. Alex. — Senec.

4 Ulteriùs. *Baiulans ſibi crucem, exivit.* Poſtquàm exijt, angariatur Simon, ut tolleret. Aliquid innuitur, ut gravamen regiminis non cognitum, cognoſcatur: etenim ex honore, quem exitum habiturus, dicebat clarè Prædeceſſoris exitus. Chriſto cruci ſuccumbente, feſſo, fracto, ac plagato ob regimen toto corpore; angariatus eſt peregrinus, *ut tolleret crucem eius.* Patet onus. Haud tollit niſi coactus. Pretio conductum aſſerunt nonnulli. Honor fallit ſplendoris ſpecie. Videtur ſtulto, ac ambitioſo pretium, & eſt incommodum: igitur totus fallaci nitore plauſus, eſt crucis onus. Si principatus in cruce; crucem ſupportabat principatus, blandimine anteceſſoris: etenim ab illius laſsis humeris removit, dum ſibi onus dignitatis ſumpſit. Crux eſt, cuius pondus premit cor, uti viſum in Ieſu: nimiſque honoris cupidus, qui ex occurſu ſibi videbatur validus, ut tolleret crucem eius. *Eius* dicitur. Cuius? Chriſti abſdubiò, quia illi commiſſa poſterior crucis Salvatoris portio. Si tota crux tradita; eſſet ſanequàm crux ſua, & ab illo electa: cruxque dicitur Chriſti, etſi portata à Simone; quia minimè crux portanda, quam ſubditus eligit, ſed quam Superior imponit.

Matth. 27. 32. — *Patet labor, quod ſplendor.* — *In ſubdito crux voluntaria, non cua.*

nit. Videſis Hæſten. 2. *Viæ reg. Cruc.* cap. 2. & Bern. in *Apolog. ad Guilielm.* cap. 1. Aliquibus placet, Chriſtum crucem portaſſe: Simonemque illum iuviſſe, ſublevatione extremi crucis, ne concuteretur in petris. Sic ferè ſubditorum auxilium, in levamina laborum: tollunt ſanè pondus: ſed ut plus gravet Superioris humeros: igitur quò crux altiùs ab ipſis levatur, qui portat, magis opprimitur; ut totum illorum importabile gravamen ſubſidij ſpecie imponatur ſuper Præſidem.

Subditi Præſidis onus gravat, dum magis levant.

5 Ergo principali propoſito. Iuxta contextum ſacrum, haud videtur cum Chriſto crucem portaſſe Simonem, ſed huic à Chriſto portatam, traditam crucem. *Impoſuerunt illi crucem portare poſt Ieſum*: Luc. 23. 26. & Athanaſius, ſerm. de *Cruc.* in princip. infit: *Sibi ipſi Dominus crucem geſtavit; & rurſum Simon portavit illam.* Indicat tò *Sibi*: igitur exivit primò ſolus crucem baiulans; quam mox ponè ilum, portavit Simon uſque in Calvarium. Homini Chriſtus crucem tradidit inſigne Principatus; quod uſque ad ſanguinem ſuſtinuerat humerus, & duntaxàt portare valuerat eius dilectione flagrans pectus: ſanèque non traderet, ne traditione illum docere intendiſſet. Suam crucem credidit tamquam honorem illi, ne invideret dignitati: etenim per pondus moleſtiſsimum ambitæ dignitatis, cogniturus quam crucem haberent Præſides. Ita factum, & impoſitione crucis Simon nec loquitur verbum. Quid enim diceret, ſi per ſe pondus Superioruſt, crucem portando, cognovit? Loquuntur inexperti, honoris cupidi; ſed non qui crucem portant, dignitatique ſe ligant; quippequam pro honoris gloria, quaſi in cruce non vident niſi tormenta: imò ſi pravi ſubditi regiminis rident formam, in cruce honoris ducuntur in ignominiam. Stella in globo collocata & ſplendens præfigitur uti ſignum dignitatis, apud Octavium Stradam, Tom. 1. *Symbol.* 21. cum lemmate: *Candor illæſus.* Vel in lubrico ſtare debet, qui dotibus lucet. Quia lucet doribus, cadet. Si ſtella, fatalis videbatur ruina; & globo inſiſtit etiam fulgidà ſtellà; quia magis ſi Superior, patebit infami ruinæ, ex virtutem ſplendentium infauſtà felicitate. Stellæ fixæ ſunt: ideò dicuntur ſtellæ. Globus, ſi ſtat, ſtat in indiviſibili; quo quidem quod leve fertur, quod grave labitur: & in globo elevatam ſplendentem ſtellam infelicitas collocat; ut qui Superior, non ſolùm cadat, ſed ruat: equidem thronus, quo ius erat, inſtat ſtellæ, ſummum indipiſcere fulgorem; ſubditorum malitia mittit præcipitem. Cauſam ſignat epigraphe. Ita diſponitur fulgentibus thronus, modò *Candor illæſus.* Haud illegibus placet huiuſmodi ſplendor, & Præſidis morum candor, licet ut ſtella fulgeat in munere, & thronum repleat honore: etenim renuunt in throno videre Præſidem, & ſimul morum candorem. Cùm candor (ſi illeſus ſit) premit, ut ſervetur lex, ut per morum corruptionem, quærant qui pravi ad lubitum libertatem; candore morum illæſo, ſtella Præſidis collocatur in globo (qui deorſum propendet, & motu rapido ſuperpoſitum allidit) ſiquidem quia non placet amuſsis, neque vox legis; crebris amaritudinibus, è globulo, quo lucebat, efformant thronum, & ut rotet uſque in ima impellunt in præcipitium. Vernaculè. *Si le miran por ſus virtudes lucir, quieren echarle à rodar.* Cuncta vaſtant, ut liberè vivant. Cunctis nocent, ſi non placent: candorque illæſus ſine fulgore dignitatis exponitur, dum Superior ſplendens malitià ſubditorum obſcuratur; quippe in bonos implacabile odium, relinquet minimè vel candorem illæſum. Videſis hìc *Tautolog. 9. Didaſc.* 8.

Athanaſ.

Sibi pro Solus.

Ex functione dignitatis, cognoſcitur onus muneris.

Oct. Str.

Malitia pravorum fulgentem Præſidem mittit præcipitem.

Haud averſantur, quia malus, ſed quia ſibi non bonus.

6 Inter obſervationes Aſtrologicas, Saturnus ſignatur Planeta ſuperior: ligatus & in vinculis fingitur. Tanta eius in regimine prudentia, ut ſub illo homines ætate gauderent aurea.

——*Quæ vindice nullo*
Sponte ſua ſine lege fidem, rectumque colebat:
Pœna metuſque aberant, nec vincla minacia collo
Ære ligabantur; nec ſupplex turba timebat
Iudicis ora ſui; ſed erant ſine vindice tuti.

Ovid.

Ita canit Ovidius, 1. *Metam.* fab. 3. dicemuſque fusè in *Ephemer. Iſagog. Octobr:* à n. 7. Erunt ne pericula, ſiccine florente Republica? & magna. A filijs facta commotio, toto regno perturato, quouſque depulſus è throno Quænam vel in patrem non cogitabit ambitio? Quænam illorum ad expulſionē cauſa? Quia cuncta per patrem gerebantur prudentià: cuncta legi rationique conſona: nulla ex voluntate regentis, ſed ex præſcripto rationalis iuris; ſubditis rectum facientibus, prævijs Principis virtutibus; quia illo regnante, pri-

Regimē ex præſcripto rationis odium eſt improbis.

primus in exemplum ligabatur muneri, ſuſtinens regiminis onus; quippe illic quaſi catenis adſtrictus. Hæc diſplicebant ambitioni iuvenum, quia iuxta legem haud arridebat imperium: glorioſum duntaxàt illis, iuxta arbitrium reſolventis poteſtatis, vocatis in auxilium Titanibus, qui adverſabantur ut pravi, Saturni legibus.

——*Diſcordia præceps*
Advolat & ſecum regia fata trahit.

Alciat. Emblem 38.

Inſtruitur bellum, canitur claſsicum: & quem orbis deſiderabat Principem, ob prudens & rectum regimen (favente cæcà fortunà, iniquitate validà, pluribus ſequentibus libertatis vexillum, quia eſſe ſub legibus arbitrabantur opprobrium) præut intenderat dominationis libido, furentes iuvenes eiecerunt è throno; quin deferveret concepta cordibus ira; igitur minimè quievit, quouſque ſenem detruſerunt in tartara. Dialecto noſtra: *No parò el odio de ſus pechos concebido, haſta echarle deſde el dosel al infierno.* Virgil. 8. *Æneid.* a v. 319.

Primus ab ætherio venit Saturnus Olympo,
Arma Iovis fugiens, & regnis exul ademptis.

Virg.

Sic genus indocile Superiorem debellabat, dum ille populos placida in pace regebat;

Deterior donec paulatim ac decolor ætas,
Et belli rabies, & amor ſucceſsit habendi.

Idem.

7 At quodnam ex tanta commotione emolumentum? Regnum diviſum. Iovi contigit aer, Neptuno undæ, Plutoni flammæ. Si cogoſcuntur per ſymbola illorum regna, expulſionis Saturni propalàm noteſcit cauſa: etenim noluerunt habere ſuper ſe Principem, qui in throno per rectum regimen, coerceret tenore & obſervantià legum, ſectatores vanitatum, voluptatum, ac cupidinum; in quibus unus tanquàm ex aere mittebatur præceps: alius tanquàm in aquis iactabatur fluctibus: alius denique, tanquàm in flammis, urebatur igne; quin cogitarent ruinas, procellas & flammas: imò ita imperio phrenetico emotæ mentis; ut ipſi vel torti delectarentur periculis, patientibus ſubditis furentium dominationem, quam ſerò cognoverunt uti tyrannidem, quia legum ſenis ſprevere regimen. Unde, ut ait Tacitus, 1. *Annal.* cap. 49. *diſcedunt in partes, ingerunt tela. Clamor, vulnera, ſanguis.* Hos exitus habent ſomniata ex libertate commoda, ut morum regnet non candor, ſed corruptela. Genius mutatur in horam, & cuius prius ſolicitabat plauſum, iam habetur ad ludibrium. Quod commendatio venerandæ auctoritatis, eſt riſus potentis iuriſdictionis, dum amor optimi Principis (verè throno, ac dotibus ſuperioris) præſtabat ſecuritatem, metus celſitudinem, circunſpectio maieſtatem, benevolentia amplitudinem, pompa æſtimationem, repræſentatio auctoramen, cultus reverentiam, demumque ſeveritas conciliabat obſervantiam. Hi haud ferunt placidè iniqui, gaudent noxià libertate, & impune flagitium vocant imperium; quod ex mutatione contigit principatus; quandoquidem mutatur ſemper cum Principe vulgus, cui blandus furor, & ſucceſſore novo vincitur omnis amor. Dicit Ovidius. *Epiſt.* 18. à v. 98.

Cur illis in odium

Tacit.

Quæ bona ex Superioris prudentia.

Et videar merces eſſe labore minor:
Sitque novus noſtri finis amoris amor.

Ovid.

8 Ita pravi expreſsione affectus fallunt, & crebrò oderunt, ſi ſpecie falsà falluntur. Animus in deteriora ſemper pronus, una eademque horà in oppoſita dividit pectus. Affectu ficto ducitur, haud affectionis cauſà: impetu, haud meditatà prudentià. In adulationibus deforme, & mendax: in deſpectu horribile & procax. Aliquando veràs laudes commiſcet falſis: interdum vera vitia inter ſe rit impoſturis. Modò plaudit plodenda: modò plodit æſtimanda; quia librat quæſtuoſo, etſi inani, affectu, haudquaquàm rationali iudicio. Medium tenere neſcit: vel amat extremè, aut odit. Qui hiſce peſsimus, ab alijs effertur optimus, diverſus varius & idem, per variam ſubditorum ac diverſam affectionem; animà in oppoſita curis diſtracta, & in malis tabeſcente præ malitia; quippe modò aſcendit in cœlos & modò deſcendit in abyſſos. Quis itaque capit placidè ſomnum? Cuius cor requieſcet crebrà ſolicitudine oppreſſum? Undique fluctibus quatitur, undecumque molè opprimitur: ſemper gravamen, igitur nonnunquàm regimen. Satne in pacem innocentia? Hæc carpitur, & non vitia. Aſſertor N. dixit malevolis: *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Profectò nemo: ſed qui cognoverunt non habere peccatum, dicunt habere dæmonium. *Sine iniquitate cucurri & direxi*: dicebat Rex Iſrael. Sanè ſine nota directio, ubi ſubditi gaudent rationis iudicio: ceterùm ſi pravitate corrupti, non directi, nec dirigendi; eò quòd Præſes fulgeat ſine iniquitate. Illorum iniquitas eſt Superioris integritas: ſine illa, comitibus vitijs exciperent fauſtè gaudium;

Quæ mala ex ſubditorum malitia?

Ioann. 8 à 46.

Bona, quia bona, carpunt.

Pſalm. 58. 5.

Pſalm. 93. 16. *Et malos in Superiores eli gunt.* 2. Reg. 15. 13.

dium ; quippe habebant ad flagitia Superiorem in exemplum. Unde niſi huiuſmodi causâ throno expelleretur David , & exaltaretur Abſalom ? Ille in throno premens impios , regiminis præparabat directionem. *Quis ſtabit mecum adverſus operantes iniquitatem* ? Hic venundatus erat ſub peccato , mancipatus cuilibet obvianti vitio: peſsimique ſubditi Principem rectum expellunt , quippequàm rectum cognoſcunt : pravumque in throno conſtituunt ; quia flagitia deſiderant Superioris , ut veſtigia ſequentes vivant impunes.

9 Hinc plerique adinſtar filiorum Saturni , regiones collocant in pectore , gerentes imperij dominium iuxta qualitatem & conditionem regionum ; aëris , ſcilicèt, ignis & maris : igitur pericula in regimine experientes , alij fluctibus ſummerguntur ſolicitudinum, & impetu procellarum: alij igne zeli fatuè uruntur; & alij quaſi ab aere furore præcipitantur. Quid ſi cuncta in uno Præſide ? Patet regimen , quàm grave ! Grave prorsùm , tanquàm ſolicitudinum pungentium continuò indeclinabile iugum. *Sciat* (inquit N. Glorioſus Legiſlato, *Regul. S.* cap. 2.) *quia ſuſcepit animas regendas ; & præparet ſe ad rationem reddendam: & quantum ſub cura ſua fratrum ſe habere ſcierit* (nonnulli fratres ſe habere neſciunt) *numerum ; agnoſcat pro certo, quia in die iudicij ipſarum omnium animarum redditurus eſt Domino rationem, ſine dubio additâ & ſua anima. Ita ſemper timens futuram diſcuſsionem paſtoris de creditis ovibus : & cum de alienis ratiocinijs cavet , redditur de ſuis ſolicitus*, &c. Alienis verbis utor , ut quod à fatuis appetitur onus credatur: fatui ſanè, qui non gemunt ſub aquis moderationis , & mulcentur dulcedine fellis ; quamvis plerique miſeriarum execrentur amaritudinem , & corditus diligant ærumnarum mercedem. *Longè tamen graviori & perículoſiori debito tenentur adſtricti* (dicit Bernard. Serm. 3. in *Domin. advent.* num. 6.) *qui pro multis animabus redditurí ſunt rationem. Quid ergo infelix ? Quò me vertam , ſi tantum theſaurum , ſi pretioſum depoſitum , quod ſibi Chriſtus ſanguine proprio pretioſius iudicavit ; contigerit negligentius cuſtodire ? Accedtt ſanè ad ſolicitudinis cumulum , & pondus timoris ; quod cum & meam & proximi conſcientiam ſervare neceſſe ſit ; neutra mihi ſatis eſt nota , & nihilominus exigitur à me utriuſque cuſtodia.* Non levat onus honos , ſed gravat. Experientia demonſtrat , quàm in arduo ſumma ſunt. O ſtolidi ! Quod titillat uti bonum, profectò timendum.

S. Bened. — *Compeſcit validiorem animum iudicium reddendum de animabus ſubditorum.* — Bernard.

——*Falſoque in honore gigantes.*

Ut Canit Ovidius, lib. 5. *Metam.* fab. 5. & Claudian. 2. in *Eutrop.* v. 322. *Vilis honos.* Iurè : non grata , timenda. Unde Seneca , Epiſt. 110. inſit ; *Vana ſunt iſta, quæ nos movent , quæ attonitos habent.* Quis accedere auſus , ad id quo periturus? Plautus *Pſeudol. prolog.* v. 22. ſuccinit:

Ovid. *Munus non eſt culmen, ſed cruciamen.* Senec. Plaut.

Qui quærit alta, is malum videtur quærere:
Curas malas.

Ambitioſi queruntur, non habere; quippe cupiunt , attonitè vivere. *Multi* (inſit Bernardus , de Morib. Prælator. cap. 7. n. 25.) *non tantâ fiducia & alacritate currerent ad honores , ſi eſſe ſentirent & onera. Gravari profectò metuerent , nec cum tanto labore & periculo , quarumlibet affectarent inſulas dignitatum. Nunc verò, quia ſola attenditur gloria , & non pœna; ſe viles æſtimant & inglorios, qui quocumque eminentiore loco non fuerint ſublimati.* Audiatur etiam Ethnicus , ut pudeat & timeat veræ religioni addictus. Ita vita potentium indicat Euripides, *Ephigen. in Aulid.* à v. 17. & in *Ione* , à v. 620.

Bernard — *Non felicitas, ſe calamitas.* — Euripid.

Non felices , qui in honoribus.
Hoc decus , decus eſt lubricum.
Gloriæ cupiditas dulcis quidem,
Sed afficit dolore , dum adeſt.
Fruſtra laudatur : neſcitur.
Species externa grata ; interiora verò triſtia.
Quis ita beatus ? Quis felix eſt,
Qui ſemper metuit ? Habere labores,
Non mihi bona.

10 De Delphinis dicitur à Maiolo, *Tom. 1. Colloq.* 9. numquàm quieſcere vel dum dormiunt : equidem illorum in ſomno perpes & præpes motus à fundo maris uſque in aquæ ſuperficiem ; hinc inde euntes ſursùm & deorsum. Speculum patet Præſulibus obiectum : equidem ita illis pro munere congruit in ſubditos vigilantia ; ut vel ſomnus neceſſarius ſit ſolicita vigilia. Tametſi detur hora quieti. haud decus , feſſos oculos furari laboris ſed Palinuri adinſtar (ut accinit Virgilius , 5. *Æneid.* v. 852.)

Delphini perpetuo motu, vel dormiendo.

Sana dicta dabat , clavumque affixus & hærens
Nuſquàm amittebat , oculoſque ſub aſtra tenebat.

Virgil.

Vitam ille perdidit , quippe vel nolens dormivit : equidem qui navis gubernator adſtabat ; dumtaxàt vitam & clavum dormiendo amittere quibat. Ligari congruit officio , nec oculos unquàm indulgere ſomno. Vel in ſubſidium laſsi neceſſariò corporis , eſt irrequieta quies. Quid noſtra Tautologia? *Sedet ſuper ſedem.* Videtur neceſſarium. Fallitur in regimine iudicium. Haud obtinetur in ipſa neceſsitate , quod naturale ex ſedis ſuppoſitione: equidem qui propter miniſterium habet curam animarum ; ſedem habet , ſed non ſedet. Laborat fatiſcens animus , grave eſt onus : quod levius, vel premens eſſet , ſi quieſcere permiſiſſet. Honor ſanè habetur ; ſed propter honorem Præſes in nulla ſede moratur. *Vigila , in omnibus labora*: dicit diſcipulo Paulus. Idem ſignat diverſa periodus : igitur ſi in omnibus ſibi ſubditis laborat , profecto vigilat. Regimen habet & non dicit regimen ſed laborem; quia qui Præſul , non poteſt habere requiem. *Vigila.* Dormire nocet. *Labora,* quia munus urget : & dum exprimit laborem in cunctorum miniſterium , excutit à Præſule ſomnum ; quia ſi quieſcit , miniſterium non adimplet : equidem quaſi impoſsible, ſubditos moderari, & aliquomodò quieſcere.

Pſal. 46 9. *Cura erga ſubditos ſi pūgit , nec dormire ſinit.* — 2. Tim. 4. 5.

11 *Dic Regi & dominatrici* (ſupèrbiæ potentum) *Sedete , quoniam deſcendit de capite veſtro corona gloriæ veſtræ.* Hoc præceptum à Domino iniunctum Ieremiæ, ut ſcirent cladem , à dominatione removendi. Sedere iubet , quos à principatu expellit ? Unde habere poſſunt requiem, qui dominandi amittunt felicitatem ? Si gloria eſt , & corona cupita ; ægrè fertur exul gloria : quapropter ambitioſus omnem lapidem verſat, ut in principatum reſtitui viribus valeat. Quia iam non Principes , promittitur requies ? Nec ſine cauſa : iam non habetur erga ſubditos cura. Regere , ſemper moleſtia : Sedereque iubentur , quando deficit corona ; quoniam quandiù uti Principes habebant, præ regiminis labore , nec reſpirare poterant. Sine principatu , *ſedete* : profectò ex moderatione laſsi. Sedendum , ex gravamine laborum , urgentiâ ſolicitudinum : igitur iam remotum miniſterium , quod in laborem excutiebat ſomnum. Requies neceſſaria , potitâ coronâ : hac fugace , *Sedete*: iam enim abſuit , quæ nec ſinebat dormire. Sedes dicitur in Regibus maieſtatis thronus , propter maieſtatem principatus : & dum defunguntur officio , exprimitur à labore ſuperſeſsio ; quoniam qui ſedem in regimen habent , quia ſedem habent , non ſedent : igitur cùm quieſcere non valeat , qui ſedem occupat ; ut introducatur in pectora ad ſedem quies , eſt removenda dominationis ſedes. *Deſcendit de capite veſtro corona gloriæ Sedete.* Vobis conſulendum eſt. Iam vel ſtertere, ius: quandoquidem onus graviſsimum, vigilare nonnumquàm in ſalutem ſubditorum. Pende : non ſolùm dicit , *Corona gloriæ* , ſed *Gloriæ veſtræ.* Fallimini coronæ ſplendore. Non eſt corona gloriæ, vivere ſine requie. *Gloriæ veſtræ.* Sanè, non verſæ gloriæ : etenim quod vobis videtur honor, & maieſtatis ſplendor ; undique labor & lavor, ponderoſo gravamine, quod lapſos prohibet aliquantulùm requieſcere. Hoc regiminis opus: & optatur Principatus? Non eſt requies in officio : innuit Leo , ex cuius conditione onus imponitur Principi. Achill. Bocchius, *Symbol.* 123. ex Pier. Valer. *lib.* 1. *cap.* 4.

Ierem. 13. 18. — *Non datur requies, ubi cura regiminis.* — *Symbolū in leone.*

Luminibus vigilat clauſis Leo , dormit apertis:
Hinc ſacris cuſtos pervigil appoſitus.

Achil. Bocch.

12 Modus neceſſarius , quia eſt modus in rebus , & *Optimus cunctis modus*; ut ait Cleobulus , apud Auſon. in *Ludo Sapient.* v. 69. Unde N. Patriarcha ubi ſupr. *cap.* 64. ſubdit : *Cogitet ſemper quale onus ſuſcepit* : : . *Non ſit turbulentus & anxius , non ſit nimius & obſtinatus , non zelotypus , & nimis ſuſpicioſus ; quia nunquam requieſcet.* Non ſolùm non quieſcet, etſi viderit rectam inſtitutionis formam; ſed debacchabitur furenter uſque in inſaniam. *Ex vigilijs deſipientia , malum* : ait Hippocrat. lib. 7. *Aphoriſm.* 18. Sit cura, ſed cum prudentia. Rotæ currus Ezechielis plenæ vigilibus oculis. *Totum corpus oculis plenum in circuitu ipſarum quatuor.* Translata forma rotarum ad corpus ducentium regimine Miniſtrorum. *Quatuor animalia plena oculis antè & retrò.* Uti directæ à miniſtris proponuntur rotæ , in quibus exprimuntur qui in directionem ſubditi : igitur cum euntibus ibant , cum ſtantibus ſtebant ; & cum elevatis à terra, pariter elevabantur. Subditis ergo oculi conceduntur; ut reſpiciant quò & qua directione procedunt : Noſtrates : *Que miren à donde , y por donde vàn.* Cur igitur ſi pedes ſubditorum pedes recti , & illis vigiles oculi ; oculos antè & retrò habere ductores miniſtri ? In formam prudentioris regiminis , ne ſubditi à recto tramite aberrent : minimèque aberrabunt , cogitantes quòd Rectores intuentur. Non ſat, quod rectè vadant; ſed quòd Præſides reſpi-

Cleobul. — *Zelus nimius turbas.* S. Bened. — Hippocrat. — Ezech. 1. 18. — Apoc. 4. 6. — *Præſides debent videre, quid videt ſubditi.*

piciant: igitur etſi ſubditi perfecti oculos collocent verſus licitos reſpectus; debent ſcire Prælati, ubi dirigunt oculos. Vernaculè: *Deben ſaber los Prelados, adonde ponen los ojos.* Hæc eſt Superiorum vigilantia, & inferiorum cuſtodia: etenim cum hi dirigi debeant à Præſide, & non iter ſit, quod à propria voluntate; à recto debiant quantumvis oculos habeant, ſi ſeſe ducant. Videtur enim ſemita recta, quæ non tuta: quandoquidem vel iter in perfectionem, quod rectum; ſine nutu Superiorum, eſt præcipitium. Oculos utrique habent, ut utrique vigilent: igitur ſubditi à rectitudine averterent oculos, ſi cogitarent ſuperiores cæcos. *Plena oculis antè & retrò. Intùs plena ſunt oculis & requiem non habebant.* Nequibant, gaudere requie, dum ſubditorum premebantur regimine: igitur ratio pro illis coram iudicis throno reddenda, non ſinebant in requiem claudere lumina. Ipſi pervigilant, quaſi rationem pro animabus redditurì, etiam feſsi præ labore: equidem minimè vigilabunt inferiores, ſi dormiunt Præſides.

Directio à propia volũtate eſt in errore.

Verſ. 8. *Præſes vel dormiens, nõ quieſcit.*

13 *Plena oculis antè, & retrò.* Sibi & ſubditis; quia habere debent & ſubditos coram oculis: imò ne errent, quia Superiores non vident, & perfecta ſit cuſtodia; etiam in occipitio collocantur lumina. Facies Præſidum & excitat dormitantem negligentiam, & ſubditorum compeſcit audaciam: antèque & retrò Præſidis collocantur pervigiles oculi; nequis, ſi fugerit, credat, fugere faciem Prælati. *Antè & retrò, & intùs plena ſunt oculis.* Quorsùm intùs, ſi totum corpus exteriùs? Ut ſe reſpiciant, dum aliena in correctionem notant? Dicit Glorioſus N. Benedictus, d. cap. 2. *Cùm de admonitionibus ſuis emendationem alijs ſubminiſtrat; ipſe efficitur à vitijs emendatus.* Frons ſine rubore perfricta, qui carpit in ſe carpenda. Verba tunc languida, imò mortua, quia nihil increpat; ubi qui damnandus eſt damnat, levi vulnere pectoris tumores percutit, ne ſe vulneret: igitur ſi cognoſcit ægitudinem, hæret: & deſperatus iacet, ſi non cognoſcit: etſi foveat cogitatione effrenem prorsùs audaciam, à dignitate ſcilicèt obtinuiſſe licentiam. Proh pudor! Quantus & quanti error! Ubi ſublimior prærogativa, maior eſt culpa: inquit Salvianus de *Iudicio*, lib. 4. Quod ſubditis ignoſcitur, Præſidibus imputatur. Iuvenal. *Satyr.* 8. v. 140.

Sit, crimen carpens, ſine crimine.

S. Ben.

Quia gaudet mãere, non licet tranſgredi;

Omne animi vitium tantò conſpectius in ſe
Crimen habet, quantò maior qui peccat habetur.

Iuvenal

Aliam cauſam profert Sapiens. *Duriſsimum iudicium his qui præſunt, fiet.* Quid mirum, quantumvis habeant lumina exteriùs, quòd flectant intùs? Exteriùs ſubditi ſunt: intùs verò latet cor, centrum odij, origo benevolentiæ: introrsùmque qui Præſides oculos locant; an rectè, vel torvè ſubditos videant: quandoquidem ſi quæ gerunt, gerunt ſecundum affectum; his qui præſunt duriſsimum ſit iudicium. Argumentum examinis promit Gregor. Magn. p. 2. *Paſtoral.* cap. 10. *Aliquando* (infit) *ſubiectorum vitia prudenter diſsimulanda: aliquando apertè cognita, maturè toleranda; aliquando ſubtiliter & occultè perſcrutanda; aliquando leniter arguenda; aliquando autem vehementer increpanda.* Oculos ergo Præſides habent introrsùm de iudicio cogitantes iudicium: igitur duriſsimum in libramine rationis, ſi quid delirat amuſsis. Intùs etiam habent oculos; quippe ſi ſe reſpiciunt, reſpicient ſubditos.

Sapient 6. 6.

Æqualis ſit omnibus, & rectus animus.

Gregor. Magn.

In quo prudẽtia ſumma?

Quiſquis aves rerũ cuſtos bonus eſſe tuorum
Sic dormi, ut vigiles intus & exteriùs.

Bocc. d.

14 Patet ergo ſummitas vigilantiæ ex articulo adoleſcentis prodigi. Liguritvit cuncta à patre haud iure, ſed affectuosè tradita. Frequens exitus adoleſcentis effrenis defectu ætatis, & plus defectu rationis: etenim occaſio ruinæ, vivere ſine lege, & inſidijs voluptatum vagari ad lubitum. Quid boni ex illecebris adoleſcenti inerit, dum habet in poteſtate quicquid velit? Impellitur uſquequaquè furore, quia uti deſiderat traditâ poteſtate; qua ni potiatur modò, neſcit quando, excuſatione protectus, ac de malis in mala uſque in præcipitium iactus: igitur haud culpa ad crimina poteſtate abutentis, ſed poteſtatem affectione dantis. Videſis hìc *Didaſc.* 4. Prodigus ergo ruit, ſeſe furioſum cognovit; verùm quando neſciebat, quo ſe verteret: ſiquidem appoſitius illi ſordido munus, aliâ quàm munera, cuſtodire porcos. Frugi igitur ſecum redijt, quod eſſe debebat ſuſpicioſum ſeni; quia in ſe non reverſus ſpontè, ſed ex neceſsitate, quæ eformat ſordidè animi proiectionem, dum poteſtas enutrit arrogantiam inſolentem. Ita ergo intra ſe cogitat: *Ibo ad patrem meum, & dicam ei: Pater peccavi in cœlum & coram te.* Pater abſens erat, illo eunte in regionem longinquam. Quomodò peccavit coràm? Exprimit propriam effrontem audaciam, & patris, ut Præ-

In iuvene munus poteſtatis, fomes furoris.

Luc. 15. 18.

Debet vel abſens ſcire Prelatus ubi ſit ſubditus & hic ab illo reſpici.

Præſidis, neceſſariam cuſtodiam: etenim licèt abſens (ſi abſens) pervigil Prælatus; debet ſcire, ubi ſit, & etiam quid agit ſubditus. Hinc plenus oculis ex incumbentia muneris: igitur ſi ſubditus diſsito loco liquandò; ſunt lumina & ante & retrò: antè, reſpiciente adſtantes: retrò, intendente in abſentes. Coram cœlo ergo peccavit; abſente patre deliquit: & dicit *Coram* patre, quaſi præſente, ex cuſtodiæ obligatione: ſiquidem minimè laberetur in crimen; modò præſentem, ut ſubditus, cogitaret Superiorem. Nec ab hoc debet exulare ſubditi ſolicitudo, nec à ſubdito Superioris recordatio. Ex tractu præſenti conſtat, in prodigo quantum ineſſet audaciæ: igitur auſus eſt libertate conceſsâ, prolabi turpiùs in crimina; etiam conſideratâ & patris, & Superioris præſentiâ. *Coram* patre, & cœlo reſpiciente, an ſubditus abſens reſpiceretur à patre; qui corrigere debebat ſubditi crimina, ne impunitate tot iterarentur peccata, quorum cœlum teſtis in diem reddendæ rationis: & qui ſignatur abſens, deſignatur uti præſens; ut exprimatur in honore graviſſimum onus, & quantæ ſolicitudinis impoſitum munus: ſiquidem ſummum Superiori in dignitate gravamen, in ipſa abſentia eſſe debere præſentem. Adi Gregor. Magn. lib. 24. in *Iob*, cap. 16. *Omnis vitâ ſervitium eſt* (infit Seneca, de *Tranquill.* cap. 10.) *nec invideamus altiùs ſtantibus: quæ ſanè excelſa videntur, prærupta ſunt.* Poteſtas, eſtò animum vellicet, non diligenda. Dum habetur, toleranda: igitur ſemper vel in quiete gravamen, alienum regimen. Vide ſeq. *Didaſcal.* Achill. Bocch. d. ſuccinit:

Maius in regimine opus, adeſſe abſentibus.

Senec.

Munera non invidenda.

In medio cùm opus eſt, mens alta labore quieſcit:
In media vigilat ſæpe quiete labor.

Achil. Bocch.

DIDASCALIA III.

Sæpe à pravis afficitur dedecore, qui plaudendus in honore.

1 DIXIMUS *Didaſcal. præced.* cur à dignitatibus multorum fuga, ſed penitùs principalis latuit cauſa: etenim etſi onus ſummè gravet dignitatis; maius onus à regendis. Facilè arte homo ſibi ſit bonus: difficile, facere; & alienam cupiditatem explere, licèt in obſequia, qui regit utatur arte; quippe malignitas magis ſcrutatur in faſtidium, quàm voluntas benevola in ſubditorum obſequium. *Neſcio an plus moribus conferat Princeps* (dicebat Traiano Plinius in *Panegyr.*) *qui bonos eſſe patitur, quàm qui cogit. Tibi beneficijs, potiùs quàm remedijs ingenia noſtra experiri placet.* Hæc ars rationis, ſed non pravis; quorum ingenijs nec ipſa beneficia ſunt remedia, ſed faſtidioſa gratia, & non alio, niſi quia à Præſide coguntur in bona. Genimina ſunt viperatum; tantùm placet virulentum: etenim qui bona quærit toto corde repellitur, & iniquus benedicitur (quippe licèt legi quicquid indulget ingratum, connivet tamen furore vivere ad lubitum) diſplicetque Præſes optimus, vulnerum medicus, qui malis ſtudet bonis; ſi tetigerit ad bona, verticem capilli, perambulantium in delictis ſuis. Non enim cogitatur, quòd præſit, ſed quòd opprimit: ſeque arbitrantur oppreſſos à peripeuta; qui levat, dum vult opprimere vitia. *Non intuemur quid ipſe ſit, ſed quid poſsit* (inquit Gregor. Magn. lib. 25. in *Iob*, c. 1.) *ſicque fit, ut is quoque apud nos intùs in deſpectionem veniat, qui foris honoratur; quia dum honorabilis habetur, rebus ſuis in examine noſtro poſtponitur* (Hinc dolor Præſidum, dum credimus, ſed divinum ignoramus iudicium) *quia ſæpe Omnipotens plus punit, unde huic maiora ad miniſterium contulit.* Hæc conditio probitatis, ici ſcilicèt ab improbis. Radij Solis per cryſtallum, gradibus concavitatis elaboratam, tranſeuntes, convertuntur in fulmina. Omnia perurunt, ni candida. Cùm candore diſpergantur radij, ab igne candores ſemper ſervantur illæſi. Econtrà contingit in pectoribus pravis: totum fulmen in candores: igitur in adverſa & averſa candidiora; à tabeſcente bile triſulca fulmina. Ut ipſi emineant, ſuperiora calcant: & ut accinit Boetius, 4. de *Conſolat. Philoſoph.* Metr. à verſ. 7.

Plin.

Regimini diſciplina plerumque pravis ingrata.

Gregor. Magn.

A pravis ſemper vulnerãtur virtutes.

Quia diſtant ipſi, diſsidentque mores,
Iniuſtas acies, & fera bella movent.

Boet.

2 Accedenti N. Servatori Geraſam, in homine occurrit dæmoniorum legio, à qua eius virtute & poteſtate liberatus eſt homo, qui illorum conſortio ita miſerabilis; ut compeſci nequiret compedibus, nec catenis. Regionem conturbabat, nemoque tranquillè in pace vivere quibat. Quid ergo tranquillum, ubi homo cum le-